

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym kosztuje w prenumeracie: Bez p o c z t y: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z p o c z t ą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Inscrycja od wiersza w półkolumnie (drukem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

PRZEGLĄD.

Monarchya austriacka. — Francya. — Włochy. — Niemce. — Prusy. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Wiadomości handlowe. — Kronika.

MONARCHYA AUSTRYACKA.

Rzecz urzędowa.

Lwów. 26. stycznia. Dnia 24. stycznia 1853 wyszedł w c. k. galicyjskiej drukarni rządowej i został rozdany XXXVIII. zeszyt z r. 1852 dziennika rządowego ustaw krajowych dla kraju koronnego Galicyi.

Sprawy krajowe.

(Dodatki do zawartych w Gaz. Wiéd. rozporządzeń minist. spraw wewnętrznych, sprawiedl. i finansów z d. 19. stycznia i t. d. (Ciąg dalszy.)

B. Zakres czynności namiestnictwa.

§. 27. Namiestnictwo ma czuwać nad wydawaniem dziennika ustaw krajowych i nalegać na ścisłe wykonywanie i przestrzeganie ustaw i przepisów w gałęziach spraw, które namiestnictwu są przydzielone.

§. 28. Namiestnictwo rozstrzyga w wyższej instancji we wszystkich sprawach swej czynności, względem których podrzędna mu władza decyzję wydała.

§. 29. Gdzie rząd krajowy jest dotychczas monarchiczną izbą lennicztwa, ma namiestnictwo wykonywać przyzwolony mu jako izbie lenniczej prawami wpływ na sprawy lennicze.

§. 30. Namiestnictwu jest poruczone rozpoznawanie i decyzya względem zachodzących przywłaszczeń stopni szlachectwa albo tytułów.

§. 31. Namiestnictwo jest upoważnione przyzwalać wyznaczone prawem za uratowanie życia należytości (taglie) i za szczególniejsze odznaczenie się podczas pożaru, wylewu wód i innych niebezpiecznych przypadków nagrody pieniężne aż do kwoty dwudziestu pięciu złotych reńskich, jeżeli na te wydatki wyznaczone są sumy w kosztorysie.

§. 33. Namiestnictwo prowadzi nadzór nad zakładami kary, poprawy, dobroczynności i ludzkości tudzież nad wszystkimi publicznymi instytucjami w zakresie ich administracji, jak dalece w tej mierze osobnymi instytucjami nie jest ograniczone.

§. 34. Do namiestnictwa należy naczelný kierunek i nadzór nad sprawami gmin, w miarę istniejących ustaw komunalnych i wykonywanie prawnego wpływu na sprawy tych gmin, które mu są bezpośrednio podrzędne.

§. 35. Jako najwyższa władza fundacyi w koronnym kraju ma namiestnictwo, jeżeli jego wpływ nie jest ograniczony wyraźnymi postanowieniami dokumentów fundacyjnych, nalegać na to, ażeby fundacye według prawnych przepisów zaprowadzono, majątek fundacyi należycie podniesiono, zabezpieczono i administrowano i żeby obowiązki fundacyi ściśle były wykonywane.

§. 36. Pod względem spraw duchownych przysłuży namiestnictwu:

- Obsadzanie beneficjów kuratorskich, monarchicznych i religijno-funduszowych patronatów, z kwotą nieprzekraczającą tysiąca złotych reńskich rocznego dochodu i z wyjątkiem beneficjów kuratorskich w dobrach kameralnych i funduszowych, zostających pod administracją władz finansowych, w porozumieniu z ordynaryatem. W beneficjach z wyższym rocznym dochodem, albo jeżeli namiestnictwo niezgadza się z propozycją ordynaryatu pod względem zaproponowanego na pierwszym miejscu, należy zasięgnąć decyzji ministerstwa wyznań religijnych.
- Przeniesienie parafii w pojedyncze miejsca w równym porozumieniu;
- Uzupełnienie kongregacji dla proboszczów i kapłanów lokalnych według istniejących w tej mierze osobnych przepisów;
- Asyguowanie equivalentów jałmużny dla klasztorów kwestarskich według istniejących przepisów;
- Rozstrzyganie w sprawie zażaleń podanych ze strony narzeczonych przeciw odmówieniu ślubu;

f) dyspensacya od przeszkód małżeńskich i od przepisanej prawem terminu wdów dla zawarcia nowego małżeństwa, w miarę istniejących w czasie decyzji ustaw i przepisów, jak dalece te przedmioty należą do zakresu politycznego.

§. 37. Namiestnictwo kieruje i czuwa nad sprawami nauk i wykonywa prawo nadzoru nad wszystkimi instytucjami cywilnymi, naukowymi i edukacyjnymi.

§. 38. W sprawach przemysłu i handlu przysłuży namiestnictwu z ścisłym przestrzeganiem istniejących przepisów prawo:

- Nadawania upoważnień do zakładania fabryk krajowych;
- Dawania upoważnień do zakładania aptek i profesji chirurgicznych, następnie do peryodycznych przedsiębiorstw transportu;
- pozwolenie odbywania jarmarków.

§. 39. Namiestnictwo ma rozpoznawać i potwierdzać wszystkie roczne kosztorysy względem przedmiotów, które jego administracji, nadzorowi lub kierowaniu spraw są poruczone, w miarę jak się osobnymi instrukcjami co innego nie postanowi, albo, jeżeli one ministerstwu są zastrzeżone, ma względem nich swoje zdanie przedłożyć.

§. 40. Namiestnictwu przysłuży następnie dla przydzielonych mu gałęzi służby prawo:

- Pozwolenia restaurowania eraryalnych i funduszowych gmachów, zniszczonych przez wypadki elementarne, wybudowania nowych, dotychczas nieistniejących gmachów i do reparacji w istniejących budowlach z równoczesnym lub bez równoczesnego przekształcenia lub powiększenia ich, jeżeli wydatek na budowę pokryty jest w kosztorysie i nieprzekracza kwoty trzech tysięcy złotych reńskich;
- Pozwolenia do budowania kościołów, probostw lub szkół, założenia lub rozszerzenia cmentarzy, dostarczenia potrzeb kościelnych albo szkolnych, jeżeli ten wydatek ma być pokryty w drodze konkurencji, i jeżeli od eraryum lub z publicznego funduszu zostającego pod kierunkiem lub administracją namiestnictwa ma być dany dodatek, który trzech tysięcy złotych reńskich nie przekracza;
- Pozwolenia i potwierdzenia kontraktów dzierżawy i najmu, zawartych na zasadzie publicznej licytacji na czas dziesięcioletni, aż do kwoty najmu albo dzierżawy rocznych pięciu tysięcy złotych reńskich;
- pobłażania niedoborów kasy aż do kwoty pięćdziesięciu złotych reńskich, jeżeli ten niedobór powstał nie z przeniewierzenia się urzędnika, i niepodobnych do powetowania pomyłek rachunkowych aż do kwoty tysiąca złotych reńskich, jeżeli kontrolująca władza objaśnienie rachmistrza uzna za godne względu i uzasadnione;
- przepisania niepodobnych do powetowania, nie z winy urzędnika powstałych zaległości aż do kwoty tysiąca złotych reńskich;
- pozwolenia terminów do zapłacenia kwot dzierżawy, najmu tudzież innych przychodów z funduszy i zakładów aż do czasu jednego roku.

We wszystkich tych przypadkach, jeżeli skarb państwa jest w tem pośrednio lub bezpośrednio interesowany, ma namiestnictwo przed stanowieniem załatwieniem sprawy porozumieć się z władzą finansów krajowych, a pozwolenie, pobłażanie lub przepisanie jest od jej przychylenia się zawisłe.

§. 41. Namiestnictwu przysłuży dla przydzielonych mu gałęzi służby prawo:

- Przyjmowania i uwalniania od kaucyi służbowej;
- Pensjonowania, prowizjonowania i kwieskowania mianowanych przez namiestnika lub podrzędną władzę urzędników i sług z ścisłym przestrzeganiem istniejących przepisów; przyzwolenia normalnych pensji, prowizji, płac kwiescentowych, kwot odprawnych, dodatków edukacyjnych i innych należytości dla pozostałych po nich wdów i sierot;
- naradzania się i decyzji względem dymisjonowania urzędników w miarę zawartych w §. 22. postanowień.

§. 42. Namiestnictwo czuwa nad służbą budowniczą w kraju, jak dalece mu jest na mocy §. 1. przydzielona, i kieruje administracyjnymi czynnościami tej gałęzi służbowej.

§. 43. W tych krajach koronnych, które nie są podzielone na obwody, łączy w sobie namiestnictwo zakres działania władz obwodowych.

Tok spraw namiestnictwa.

§. 44. Sprawy namiestnictwa dzieli się na sprawy, które się poza obrębem rady odbywają, i na takie, które się w radzie odbywają.

§. 45. Według reguły należy wszystkie ważniejsze, namiestnictwu przydzielone sprawy na posiedzeniu radców do odczytania przedkładać, mianowicie:

- a) Spory między osobami prywatnymi, korporacjami lub gminami, które w linii politycznej rozstrzygnąć należy;
- b) Zawarcie lub rozwiązanie kontraktów, uznanie wypełnienia ich lub odstąpienia od prawomocności kontraktowych lub w ustawie uzasadnionych praw;
- c) Nadanie lub usunięcie praw przemysłowych;
- d) Zasądzenie kar w innych, a nie w tych przypadkach, w których idzie przeciw urzędnikom i służbom o zastosowanie §§. 21. 22.
- e) Decyzje w sprawach stron na odwołanie się przeciw wyrokom władz podrzędnych;
- f) Przedmioty, w których chodzi o zdanie względem wykładu ustaw, względem postanowienia powszechnych zasad administracji albo względem mających się wydać ustaw lub mających się obmyśleć urządzeń publicznych; nakoniec
- g) Przedmioty, w których chodzi o znaczny koszt albo o niesystemizowane w potwierdzonym rocznym kosztorysie nieprzewidziane wydatki ze skarbu państwa lub publicznego funduszu.

§. 46. Uchwały o przedmiotach, przedłożonych na posiedzeniu radców do odczytu, zapadają według większości głosów; jednak namiestnikowi przysłuży prawo:

1. W sprawach, objętych w przydzielonej mu czynności, względem których on jednak w gronie radców namiestnictwa albo z pojedynczymi radcami odbył naradę, postąpić sobie według tego zdania, które za prawdziwe uzna, i które zastąpić może, chociaż większość głosów za nim się nie oświadczyła.

2. W sprawach zaś, które do zakresu namiestnictwa są przydzielone, gdy uzna uchwałę za sprzeciwiającą się ustawom lub interesowi najwyższej służby, zasuspendować ją i albo

- a) poddać sprawę pod decyzję ministerstwa, do którego zakresu należy, albo
- b) jeżeliby było niebezpieczeństwo w zwłoce, lub w ogóle jeżeliby ogólny interes wymagał spiesznego rozporządzenia, obmyśleć według własnego przekonania, nawet przeciw uchwale radców rozporządzenie, które za potrzebne uzna, ale równocześnie przedłożyć rzeczonemu ministerstwu doniesienie o rozporządzeniu i odbytej naradzie.

§. 47. Namiestnikowi wolno nakazać głosowanie między członkami gremium radców tą koleją, którą za stosowną uzna.

§. 48. Jeżeli kierunek jakiego departamentu jest poruczony innemu urzędnikowi, nie radcy, głos jego dolicza się w sprawach, które on do odczytania przedłożył.

§. 49. Namiestnik jest odpowiedzialny:

- a) za stan sprawowania urzędu w namiestnictwie, tudzież podrzędnych jemu władz, urzędów i organów;
- b) za stosowne i silne prowadzenie poruczonego mu kierunku spraw, tudzież za gorliwe i odpowiednie wykonywanie poruczonej mu urzędowej władzy;
- c) za wszystkie decyzje i rozporządzenia, które od niego wychodzą, albo które on wydawać każe. Ta odpowiedzialność niezmienia się przezto, że o tym przedmiocie odbyła się narada, albo że wydana decyzja lub inne rozporządzenie było rezultatem uchwały radców, że przeto za nie są odpowiedzialni prócz namiestnika także referent i głosujący, którzy się za niem oświadczyli.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

(Lit. „koresp. austr.“ o politycznej i sądowej organizacyi Węgier.)

IV.

Urzęda okręgowe (Stuhlrichterämter) są w przydzielonych sobie okręgach najniższymi władzami monarchycznymi, albo organami we wszystkich sprawach administracyjnych i sądowych nienależących do innych władz lub organów. Te urzęda składają się z sztułrichtera, adjunktów, aktuariuszów, kancelistów i służby. Jeżeli sztułrichter jest przeszkodzony, wtedy zastępuje jego miejsce najbliższy w randze urzędnik conceptowy. Urzędnicy w urzędach okręgowych objęci są dla każdego obwodu administracyjnego w jednym etacie konkretnym, są w równej randze i awansują według lat służby. Dla każdego z pięciu obwodów administracyjnych mianowana będzie dla wszelkich osobistych spraw urzędników służących w urzędach okręgowych, nieustająca komisya składająca się w równej liczbie z radców namiestnictwa i z radców wyższego sądu krajowego; ta komisya podaje między innymi do ministerium spraw wewnętrznych propozycję względem obsadzenia miejsc Stuhlrichterów. W sprawach politycznej administracji należy do urzędu okręgowego staranie o wykonywanie ustaw, o utrzymanie publicznego porządku i spokoju, o przyczynianie się do dobra publicznego przez przydzielone jego nadzorowi zakłady i o należyte ogłaszanie ustaw. W sprawach handlowych i przemysłowych należy do urzędów okręgowych udzielanie upoważnień w pierwszej instancji w porozumieniu z przełożonymi gmin, i decyzja sporów handlowych w pierwszej instancji. Przy konskrypcji i rekrutacji ma urząd okręgowy prawem przepisana czynność. Ze względu na przydzielone mu gminy należy do niego za porozumieniem się z gminą decyzja względem przynależności do gminy i wydawanie certyfikatów siedziby. Do zakresu działania urzędów okręgowych należy przestrzeganie policyi bezpieczeństwa i nadzoru w pierwszej instancji. Co do spraw karnych decyduje urząd okręgowy o wszystkich przestępstwach nieprzydzielonych innym władzom, a oprócz tego będzie władzą pomocniczą w sprawach kryminalnych, przydzielonych mu ze strony trybunałów pierwszej instancji do przedsiębiorania aktów przygotowawczych. Ze względu na sądownictwo cywilne wyznaczony jest zakres działania tych urzędów przez normę jurysdykcji i odnośne przepisy; ale i w tym zawodzie przedsiębiorają z polecenia trybunałów pierwszej instancji akta pomocnicze, n. p. obsygalacje, detaxacje i t. p. W sprawach podatkowych i kasowych mają urzęda okręgowe udział w pracach katastralnych, rozdzielają indywidualnie i pobierają stałe podatki, zbierają i sprawdzają fasy podatku dochodowego i dochodu z domów, pobierają i odwożą spłaty indemnizacyjne. Urząd podatkowy podległy urzędowi okręgowemu obowiązany jest do obrachunku z majątku sierot, tudzież z politycznych i sądowych depozytów.

To są najgłówniejsze zarysy przeznaczonej z Najwyższego postanowienia dla Węgier polityczno-sądowej organizacyi.

Przekonani jesteśmy, że zaprowadzenie tego organizmu przyczyni się do pomyślności tego pięknego kraju i posłuży jako dobroczynny żywioł do zbawiennego rozwoju tamtejszych stosunków.

Zbyt wielka rozległość królestwa w porównaniu z innemi krajami koronnemi, tudzież jawna potrzeba zadość uczynienia warunkom większych terytoriów z uwzględnieniem ich etnograficznych stosunków, były powodem do zatrzymania pięciu dystryktów rządowych i zaprowadzenia odpowiednich oddziałów namiestnictwa.

Podczas gdy z jednej strony projekt organizacyi zastosowany jest do tradycyjnych zwyczajów, tudzież do dawnych form podziału i nazwy, przeważa jednak wszędzie wybitnie i stanowczo myśl jednoci państwa jako podstawa przyszłości Austrii, i zachowane są zupełnie wszystkie warunki uregulowanej administracyi jak mianowicie stosowne odłączenie funkcji czysto politycznych od sądowych w wyższych kategoriach służby.

(L. k. a.)

Rozmaite wiadomości.

— W c. k. wyższym Zakładzie gospodarskim w Altenburgu w Węgrzech pobiera nauki w bieżącym roku szkolnym dziesięciu uczniów z Galicyi, mianowicie: Bielski Seweryn z Rychcic, Kolaček Karol z Białej, Lewicki Józef z Krakowa, Maniawski Władysław z Przemyśla, Miętuszeński Maxymilian z Krakowa, Rödel Eugeniusz z Przeworska, Roth Sydon z Wielopola (pobiera stypendyum z funduszu Stan. hr. Borkowskiego), Szymanowski Maurycy z Rzeszowa, Warrada Feliks z Krakowa, Znamirovski Konstanty z Nowego-Sioła. Komitet Galicyjskiego Towarzystwa gosp. przesłał na ręce gorliwej o dobro swych uczniów Dyrekcyi pomienionego Zakładu, zbiór najlepszych polskich dzieł i dzienników gospodarskich do użytku uczniów Zakładu.

— Według dość ścisłego obliczenia znajduje się w Wiedniu i jego okolicach do 500 literatów, z których 12tu pisze w zawodzie teologicznym, 30 w jurydycznym, 15tu poświęca się pracom historycznym, 30 statystyce, 15 ekonomice, 10 architektury, 40 medycynie, 20 historii naturalnej, 15 matematyce, 100 beletrystyce, 3 astronomii, 12 muzyce, 30 pisuje dzieła moralne i książki dla mło-

dzieży, 15 o handlu i rękodzielnictwie, 120 trudni się dziennikarstwem i recenzjami, reszta zaś pracuje w rozmaitych zawodach naukowych i pisze o ogrodnictwie, pedagogii, archeologii itd.

— Dnia 4go i 9go grudnia r. z. doznano w *Acapulco* mocnego trzęsienia ziemi. Żywe śrebro podskoczyło nagle aż do 88° a powierzchnia ziemi trzęsła się jakby pędzące fale morskie. Pierwsze wstrząśnienie ziemi przypadło dziesięć minut przed 10tą godziną wieczór, i trwało najmniej przez 30 sekund, przyczem 30 najokazalszych gmachów miasta zapadło się w gruzy. W bardzo wielu domach uległy prawie zupełnemu zniszczeniu złożone tam towary szklane i porcelanowe, a wstrząśnienia ziemi powtarzały się aż do 9go grudnia, chociaż z nietaką już jak pierwotnie gwałtownością. Wszyscy mieszkańcy poopuszczali domy i w oczekiwaniu dalszych wypadków rozłożyli się po ulicach i na placach miejskich. Według dziennika *Panama Star* nieutracił nikt przytem życia.

Nakład ksiąg Harpura Brothers w Nowym-Yorku. W zakładzie druków Harpura Brothers pracuje około 400 ludzi, z płacą

(Instrukcja dla poboru rekrutów w r. 1853.)

Wiedeń. Przy poborze rekrutów roku 1853 zachowane być mają następujące instrukcje: W ciągu bieżącego miesiąca (stycznia) rektyfikowane będą we wszystkich obwodach listy konskrypcyjne przez komisję składającą się z urzędników politycznych, duchowieństwa miejscowego i przełożonych gmin, a następnie wystawione w odpisie przez ośm dni do wiadomości publicznej. Sprawdzeniem wniesionych reklamacji zajmie się również komisja. Wykaz oznaczonego dla uzupełnienia armii kontyngensu krajowego przedłożą namiestnictwom krajowe komendy wojskowe. Komisja asenterunkowa składać się będzie z następujących członków: ze starosty obwodowego, z cywilnego lekarza, jednego oficera, z lekarza wojskowego, oficera konskrypcyjnego, z wojskowego komisarza pełnego i asystujących świadków z gminy. Do rewizji doktorskiej przystępuje najprzód lekarz wojskowy; w razie uznania przezeń niezdatności jakiego indywiduum do służby wojskowej, przychodzi z kolei lekarz cywilny do spełnienia swego urzędowego obowiązku, a na wypadek sprzeczności zdań rozstrzygać będzie cała komisja. (L.)

(Kurs wiedeński z 26. stycznia.)

Obligacje długu państwa 5% 94 $\frac{1}{16}$; 4 $\frac{1}{2}$ % 84 $\frac{7}{8}$; 4% 76 $\frac{5}{8}$; 4% z r. 1850 —; wylosowane 3% —. Losy z r. 1834 224 $\frac{1}{4}$; z r. 1839 138 $\frac{7}{8}$. Wied. miejsko bank. —. Akcje bankowe 1353. Akcje kolei póln. 2400. Głównickej kolei żelaznej 791 $\frac{1}{4}$. Odenburskie —. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parowej 748. Lloyd —.

Francya.

(Przemowa cesarza do reprezentantów władz państwa.)

Paryż, 22. lipca. Cesarz oznajmiając w Tuileryach zgromadzonym reprezentantom najwyższych władz państwa swój zamiar ożenienia się, miał następującą przemowę: Wypełniam obowiązkiem tak często wolę ludu, oznajmiając panom moje przyszłe zaślubienie. Małżeństwo, które zawieram, niezgadza się z tradycjami dawnej polityki; uważam to za korzyść. Francya odłączała się przez swoje ciągłe, gwałtowne rewolucje zawsze bardzo od reszty Europy. Każdy rozsądny rząd musi się starać sprowadzić ją znowu na łono Monarchii, ale ten cel daje się pewniej osiągnąć przez sprawiedliwą i wolną politykę, przez lojalność traktatów, niż przez małżeństwo z domem panującym, taki bowiem związek kładzie częstokroć na miejsce interesu narodowego, interes związku rodzinnego; oprócz tego pozostawiły przykłady przeszłości w pamięci ludu zabobonne wspomnienia. Lud niezapominał, że od lat siedmudziesięciu tylko obce księżniczki wstępowały na tron Francji, ażeby potomstwo swoje widzieć rozproszone lub wydalone z kraju przez wojny albo rewolucje. Jedną tylko kobietą pozostawiła jak się zdaje więcej szczęścia i życia w wspomnieniach ludu; była to skromna, dobra małżonka generała Bonaparte a nie pochodziła z rodziny królewskiej. Jednak uznać muszę, że małżeństwo cesarza Napoleona z Maryą Ludwiką, wielkiem było zdarzeniem, rekojmia przyszłości, prawdziwym zaspokojeniem dumy narodowej. Widzieliśmy, jak starożytny sławny dom Austrii, z którym byliśmy zawikłani w długoletnią wojnę, ubiegał się o związek z wybraną głową nowszego państwa. (??) A czyżli niewidzieliśmy jak przeciwnie pod ostatnim rządem cierpiała miłość własna ludu, gdy dziedzic tronu nadaremnie przez lat kilka starał się o związek z którym z domów panujących i na koniec wprowadził księżniczkę z domu panującego otrzymał za żonę, ale pochodziła ona tylko z podrzędnego książęcego domu i inną wyznawała religię. — Jeżeli się w obliczu dawnej Europy nowa zasada władzy wznosi do równej wysokości z dawniejszymi dynastiami, wtedy niemożna się spodziewać, że przez zniesienie swego herbu i chcąc się koniecznie wprowadzić w rodzinę królów, ten cel się osiągnie. Prędzej przychodzi to do skutku, gdy się ciągle pamięta u swego pochodzenia, gdy się zachowuje swój charakter i gdy się w obec Europy zajmuje rzeczywiście wolne stanowisko z świetnym tytułem, jeżeli się go o-

siągnęło przez wolne prawo głosowania wielkiego ludu. Dla tych powodów zmuszony jestem oddać się od zachowywanego dotychczas postępowania. Ożenienie moje jest tylko sprawą prywatną. — Pozostał tylko wybór osoby; panna, na którą padł mój wybór, jest z świetnego domu, Francuską sercem, wychowaniem i wspomnieniami krwi, którą ojciec jej przelał dla sprawy Cesarstwa. Jako Hiszpanka ma tę zaletę, że niema we Francji rodziny, którejby potrzeba nadawać dostojenstwa. Obdarzona wszelkimi przymiotami serca będzie ozdobą tronu, równie jak i w dniach niebezpieczeństwa jedną z najsilniejszych jego podpór. Katoliczka i pobożna, będzie te same modły co i ja zasyłać do Nieba o szczęście Francji, miła i dobra, więc w niej odżyje znowu cnota Cesarzowej Józefiny. Przycho-
dząc, ażeby Francji powiedzieć, że wolałam wybrać małżonkę, którą kocham i poważam, aniżeli nieznaną, przez którąbym mógł osiągnąć korzyści, któreby jednak także połączone były z ofiarami. Bez oznaki lekceważenia kogokolwiek idę za moją skłonnością a oraz za radą mego rozumu. Przenosząc na koniec niezawisłość, przymioty serca i szczęście rodzinne nad dynastyczne przesady i wyrachowania ambicji, będę niemniej potężnym jak wolnym. Wnet udam się do Notre Dame i przedstawię Cesarzówce ludowi i armii. Zaufanie ludu i armii do mnie zapewnia ich sympatyje także dla tej, którą wybrałam i panowie przekonacie się, gdy ją poznacie, że i w tym razie Opatrzność dobrze mi przewodniczyła. (L. k. a.)

(Wiadomości bieżące z Paryża.)

Paryż, 20. stycznia. Jutro jako w dzień śmierci Ludwika XVI. nie będą się odbywać żadne urzędowe recepcje. — Pojutrze będzie znowu bal w Tuileryach. — Legitymistyczne dzienniki donoszą, że jutro będą się odprawiać msze żałobne w kaplicy przy ulicy Anjou. — Urzędowe obwieszczenie oświadcza, że Cesarzowi przesłają tyle rozmaitych przedmiotów, że na przyszłość bez poprzedniego pozwolenia nie przyjmować nie będzie. — Cesarz odwiedzał wczoraj chorego senatora Vieillard, swego dawnego nauczyciela. — „Moniteur“ opowiada, że tłumy, wśród których sam powożąc jechał wolnym krokiem w factonie, witały go okrzykami uniesienia i radości. — Znowu jeden exdemokrata i rewolucjonista z 15. maja udał się do łaski Cesarza. *Sobrier*, towarzysz *Caussidiéra*, *Hubera* i t. d. napisał z *Doullens* list do Cesarza z prośbą o łaskę; jakoż ulaskawienie jego już nastąpiło. (P. Z.)

Włochy.

(Urzędowe obwieszczenie.)

Parma, 15. stycznia. *Gas. di Parma* ogłasza następujące urzędowe obwieszczenie:

„Jego królewicz. Mość książę Parmy upoważnił najw. reskryptem z 1. grudnia r. z. podpisanym komisarzów Parmezańskich do objęcia wyspy na rzece Pad, nazwanej Fossa-Caprara i leżącej naprzeciw gminy Mezzoni, ze strony c. k. lombardzkich komisarzy rządowych, i oddania komisarzom pomienionym wysp obydwoh rzeki Padu, jakie się nowo teraz utworzyły między wyspą Moreni i Casalmaggiore, zaczęli zebrali się obustronni komisarze dnia 10. b. m. w tej mierze w Casalmaggiore dla dopełnienia wzajemnych tych cesji i spisali urzędowy protokół.

Na mocy więc tego aktu podają niniejszem komisarze Parmeńscy do publicznej wiadomości dokonane poddanie wspomnianej wyspy Fossa-Caprara pod zwierzchność Parmeńską, zamiast co potąd zostawała pod zwierzchnością Austrii. Wyspa Fossa-Caprara zostawać ma odtąd pod panowaniem J. królewicz. Mości Karola III. księcia Bourbon, infanta hiszpańskiego, księcia Parmy, Piacency itd. i wcielona być co do jurysdykcji administracyjnej, sądowej i wojskowej — do gminy Mezzani (w prowincji Parma), i z nią stanowić jedną całość; równocześnie zaś przechodzą z pod zwierzchno-

miesięczną wyżej 10,000 dolarów. W izbach autorskich siedzi 40 autorów zwykle zajętych doбором lub składem dzieł nowych. — W gieserni Stereotypów pracuje 13 ludzi i wydają tygodniowo przeszło 700 płyt, na które rocznie 50 do 60 cetnarów kruscu wychodzi. W salach drukarskich utrzymuje w ciągłym ruchu 20 pras pospiesznych a 2 ręcznych, które w przecięciu codziennie 5000 arkuszy wytłaczają. Sto dziewcząt zajmuje się składaniem odfłoków drukarskich, a 45 introligatorów zszywa wydane dzieła. Na samą oprawę spotrzebowują pozłoty za 4000 dolarów, skóry za 6000, płótna za 4500, a jay za 200 dolarów. Zkrawki papieru zapełniają rocznie 18 beczek wagi (po 2000 funtów), które się do papierni sprzedają. Sklepy na skład stereotypów idą dla bezpieczeństwa od ognia pod ziemię i zajmują przestrzeń 4,305 stóp. W ośmiu salach gościnnych rozstawione są dzieła drukarni jego a 13 komisantów stoi na zawołanie w posługach. Obliczają że rocznie rozsprzedaje do 2 milionów tomów i broszur, a koszt za papier sam wynosić mają do 150,000 dolarów.

— Na górach kantonu Uri w Szwajcaryi znaleziono niedawno *rozkwitłe róże alpejskie*. W pobliżu *Basylei* zaś koszono w wilię nowego roku *trawę* dla bydła.

Prosty środek przeciw marznięciu okien po stajniach. — Nieraz w zimie trudno jest przewietrzać stajnie przez okna, ponieważ okna takie przy najlżejszym zimnie przymarzają. Otwieranie drzwi w takim razie nieodpowiada celowi, ponieważ górne warstwy pary niemogą odchodzić przez te zazwyczaj niskie otwory i ponieważ powstające przytem przeciągi są szkodliwe dla bydła. Jako najłatwiejszy środek dla zaradzenia tej niedogodności u okien zalecamy zasypywać szczeliny tak zewnątrz jakoteż wewnątrz solą, która urobiony już lód prędko topi i tworzeniu się nowego przeszkadza, ponieważ nasyciona solą woda ma daleko niższy punkt marznięcia, niż atmosfera naszego kraju. Potrzebny na to wydatek soli jest bardzo mały.

Kalafiory zrywać dwa lub trzy razy.

Zwykle raz się tylko wyrzyna kalafiory, zrywając je całe; — chcąc mieć większą korzyść, trzeba przy zrywaniu zostawić część kwiatowego wyrostku wielkości laskowego orzecha i wszystkie liście, a wyrośnie druga a nawet i trzecia główka.

ści Parmeńskiej pod Austriacką obydwie nowe wyspy, które się między Casalmaggiore i wyspą Moreni utworzyły.

Dan w Casalmaggiore dnia 10. stycznia 1853.

(Następują podpisy).

(Abbl. W. Z.)

(Król Bawarii w Watykanie.)

Rzym, 15. stycznia. J. M. król Bawarii udał się dnia 11go b. m. w towarzystwie bawarskiego ambasadora ze swiątą do Watykanu dla powitania Jego Świątobliwości Papieża. Ojciec św. przyjął z przynależną ceremonią J. M. króla, a potem także ambasadora i swię.

(Abbl. W. Z.)

Niemce.

(Indagacya w sądzie kryminalnym w Gera.)

Gera, 16. stycznia. W tutejszym sądzie kryminalnym toczy się obecnie ważna indagacya agentów i kolektorów zagranicznych przedsiębiorstw loteryjnych obwinionych o oszustwa. W ciągu procesu okazało się już, że pominawszy znaczne kwoty wyłudzone od publiczności przez kłamliwe zachwalenie korzyści rzeczonych gier, pominawszy niezmiernie wysokie ceny wydawanych papierów w stosunku do ich istotnej wartości, ulegali kupujący te promesy jeszcze i przeto niesłychanym oszukaństwom, że ajenci tych loteryj za pomocą kłamliwych przedstawień ciągnęli częstokroć nieprawny zysk po 750 od sta powyżej ceny oznaczonej w planie. (A. B. W. Z.)

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 22. stycznia.)

Metal. austr. 5 $\frac{1}{2}$ 86 $\frac{1}{8}$; 4 $\frac{1}{2}$ 77 $\frac{3}{4}$. Akcy bank. 1519. Sardyńskie —. Hiszpańskie 41 $\frac{3}{4}$. Wiedeńskie 109 $\frac{1}{2}$. Losy z r. 1834 —. 1839 r. 127 $\frac{1}{2}$.

Prusy.

(Blizka wymiana ratyfikacji traktatu względem dóbr księcia Augustenburg.)

Berlin, 20. stycznia. Według doniesień dziennika *Const. Bl.* nastąpi wkrótce wymiana ratyfikacji traktatu zawartego z Danią względem indemnizacji za dobra księcia Augustenburg położone w księstwach Szlezwig-Holstein.

(A. B. W. Z.)

(Zajścia między górnikami w Waldenburgu.)

Berlin, 19. stycznia. Z Waldenburga (w obw. rządowym Wrocławskim) donoszą, że tamtejsi górnicy uchylają się w masie od wszelkich robót górniczych. Powodem do tego miało być przedłużenie pracy ich z półsosta na 6 godzin. Obwodowy radca krajowy, baron Ende, nie mogąc nakłonić zgromadzenie robotników do posłuszeństwa, zmuszony był zbór ten przemocą rozwiązać i przewodzców uwięzić.

(Wydalenie obcych z Poznańskiego.)

Poznań, 18. stycznia. Z Poznańskiego obwodu rządowego wydano przez granicę rosyjską w ciągu miesiąca listopada r. z. 28 osób razem z dziećmi. Z miasta zaś Poznania wydano oprócz tego osób 16, po większej części ludzi profesyi krawieckiej i szewskiej.

(Abbl. W. Z.)

(Kurs giełdy berlińskiej z 22. stycznia.)

Dobrowolna pożyczka 5 $\frac{1}{2}$ 102 $\frac{1}{4}$ p. 4 $\frac{1}{2}$ 103 $\frac{1}{4}$ z r. 1850 103 $\frac{1}{4}$. 4 $\frac{1}{2}$ 103 $\frac{1}{4}$. Obligacye długu państwa 94 $\frac{1}{2}$. Akcy bank. 109 $\frac{1}{4}$ l. Pol. listy zastawne 89 $\frac{1}{2}$; nowe —; Pol. 500 l. 91 $\frac{1}{2}$; 300 l. —. Frydrychsory 13 $\frac{1}{2}$. Inne złoto za 5 tal. 107 $\frac{1}{8}$. Austr. banknoty. 93 $\frac{1}{2}$.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Madryt, 18. stycznia. Madrycki komitet wyborowy rozwiązano, stowarzyszenia składające się z więcej jak dwudziestu osób są zakazane.

Paryż, 23. stycznia. Wydany właśnie „*Moniteur*“ zbija urzędownie obiegające pogłoski o zmianie ministrów.

Rzym, 19. stycznia. Mające nastąpić odwołanie generała Gemeau wywołało tu sensacyę. Przed kilką dniami zwołano nadzwyczajną kongregacyę kardynałów. Przedmiot rozprawy jest tajemnicą. Sądzą jednak, że naradzano się nad nowym podziałem terytoryalnym państwa kościelnego i nad sprawami kościelnymi Bawarii. (L. k. a.)

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe lwowskie.)

Lwów, 26. stycznia. Na naszym dzisiejszym targu płacono za korzec pszenicy 17r.48k., żyta 14r., jęczmienia 12r.1k., owsa

Sr.12k., hreczki 12r.32k., kartofli 7r.31k. Cetrar siana kosztował 2r.24k., okłotów 1r.31k. Sąg drzewa bukowego sprzedawano po 25r., sosnowego po 23r. w. w. Ceny drobiazgowej sprzedaży bez odmiany.

(Targ Olomuniecki na woły.)

Olomuniec, 19. stycznia. Na targ dzisiejszy przypędzono tylko 213 sztuk wołów, a mianowicie: Josel Koks z Krosna 29 sztuk, Chaim Faber z Ptaszkowy 28, a w mniejszych partyach 156.

Gatunek był mieszany; średni a nawet zły. Handel włókł się powoli, bo mało było kupujących, dlatego też znaczną część bydła nie sprzedano.

Kurs lwowski.

Dnia 26. stycznia.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski m. k.	5	5	5	10
Dukat cesarski " "	5	9	5	13
Półimperyal zł. rosyjski " "	9	5	9	8
Rubel srebrny rosyjski " "	1	45 $\frac{1}{2}$	1	46
Talar pruski " "	1	37	1	39
Polski kurant i pięciozłotówka " "	1	17	1	19
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr. " "	91	40	92	—

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 26. stycznia 1853.

	złr.	kr.
Kupiono prócz kuponów 100 po m. k.	—	—
Przedano " " 100 po " "	92	12
Dawano " " za 100 " "	—	—
Żądano " " za 100 " "	91	42

(Kurs wekslowy wiedeński z 26. stycznia.)

Amsterdam 1. 2. m. 151 $\frac{1}{2}$. Augsburg 109 $\frac{1}{4}$ l. uso. Frankfurt 108 $\frac{1}{2}$ l. 2. m. Genua — p. 2. m. Hamburg 162 l. 2. m. Liwurna — p. 2. m. Londyn 10.44. l. 3. m. Medyolan 109. Marsylia — l. Paryż 128 $\frac{3}{8}$ l. Bukareszt —. Konstantynopol —. Agio duk. ces. —. Pożyczka z r. 1851 5 $\frac{1}{2}$ lit. A. 94 $\frac{1}{8}$. lit. B. —. Pożyczka z roku 1852 94 $\frac{3}{16}$. Lomb. —.

(Kurs pieniężny na giełdzie wied. d. 24. stycznia o pół. do 2. popołudniu.)

Ces. dukatów stęplowanych agio 16. Ces. dukatów obrączkowych agio 15 $\frac{1}{2}$. Ros. imperyały 8.58. Srebra agio 9 $\frac{3}{4}$ gotówką.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 26. stycznia.

Hr. Dzieduszycki Włodzimierz, z Jarosławia. — Hr. Dzieduszycki Kazimierz, z Niesłuchowa.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 26. stycznia.

Pora	Barometr w mierze wied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Średni stan temperatury do g. 6 zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zran.	28 1 15	— 0,3°	— 0,3°	połud.-wsch.	pochm. mgła
2 god. pop.	28 1 38	— 0,7°	— 2°	połud.-wsch.	"
10 god. wie.	28 1 65	— 2°		wsch.	"

TEATR.

Dziś: komedia niem.: „*Rosenmüller und Finke*.”

Jutro: przedst. pol.: „*Pan Geldhab*,” i „*Dwaj mężowie*.”

W sobotę: Na korzyść dyrektora orkiestry pana Augusta Braun, opera niem. „*Lucia di Lammermoor*.”

W niedzielę: Na dochód Jp. Jul. Pfeiffra, dyrektora teatru polskiego przedstawiona będzie tragedia w 5ciu aktach z angielskiego *Szekspira* przełożona, p. n. „*Makbet*.”

W poniedziałek 31. stycznia: „*Bal na korzyść Ubogich*,” w sali reductowej pod zarządem Dam Towarzystwa Dobroczynności.

KRONIKA.

Oprócz wystawy była i narzędzi gospodarskich we Lwowie, która się w tym roku jak zwykle odbędzie, przedsięwziął komitet gal. Towarzystwa gosp. urządzić w roku bieżącym podobne wystawy w Tarnowie około 15. maja, i w Tarnopolu około 26. lipca, na co też już zezwolenie Jego Excelencyi Pana Namiestnika uzyskał. Rozesłane więc zostały w tej mierze listy do szan. członków Towarzystwa, ażeby ci, którzy w tych wystawach udział mieć zechcą, zawczasu się do tego przysposobić mogli.

Pan Henryk Laneri, właściciel apteki „pod Opatrznością,” troskliwy o doskonałe pod każdym względem przyrządzania medykamentów zamówił dla użytku swego u mechanika Wiedeńskiego p. Kraft (Kärthnerstrasse Nr. 1100 Bürgerspital) nie widzianą tu je-

szcze, bo niesłychanie czułą wagę apteczną i w tych dniach ją otrzymał. Mieliśmy sposobność oglądać to piękne dzieło sztuki i podziwiać dokładność, z jaką ważki te oznaczały setną część grana, podczas gdy znane u nas dotychczas i powszechnie używane wagi apteczne ledwie na dziesiątą część grana są obliczone. Ważki wiszą w szklanej szafeczce przedziwnej roboty, a podnoszą i zniżają się pokręceniem guzika w szufladce na dole umieszczonego. Należące do nich wagi od jednego aż do 1/100 grana są umyślnie ze srebra wybite, ażeby nie podlegały rdzewieniu. — Pożyteczność i zaletę tak czułej wagi dla aptek pojmie każdy, komu wiadomo, ile zależy na dokładnem co do wagi przyrządzaniu lekarstw, a zwłaszcza środków mocniej działających.